

BRENZOVICS MARIANNA

Darabolás

(RÉSZLET A REGÉNYBŐL)

A világegyetem úgy tűnt fel előtte, mint valami roppant betegség.

Victor Hugo

Hajnal Gyöngyi a lakkozott körmeit nézi, és Lakmé jut eszébe, az egyetlen opera, amelyet Odesszában látott. A Lakmét alakító operaénekesnőnek pirosra volt lakkozva a körme, a jobb nagylábujján lepattogzott.

Gyöngyi nagybátyja gombás lábkörmét, sötétvörös lakkal fedte le. Amikor levette a zokniját az odesszai strandon, mindenki a piros körmét bámulta. Olyan hatása volt, mint a felkiáltójelnek. A nagybátyját nem zavarta, hogy a napozók csak a lábujját nézik, szétvetett lábbal, csípőre tett kézzel megállt a homokban, és maga elé köpött. A strandon vett egy „USA California” feliratú sapkát, gombostűvel átkaparta „UA Cafor”-ra.

Haladt a korral. Volt mobilja, beütötte a számokat, és hívott. „Engedjétek hozzám!”, szólt bele, és szidni kezdte a hívott személyt. Feltöltődött, szöveget a napon. Ilyenkor indulatszó volt. Komor kiáltás.

Gyöngyi nagybátyja nem volt rossz ember. Szerette a feleségét, Anna nénit. A konyhában, az otthonkán keresztül, megmarkolta a pináját. Az erkélyen felmutatott az égre, és magyarázott. Főnök volt, szerette, aki rendben sűrög-forog, pörög, körbe-körbe, ahogy a Föld, a Hold, és más bolygók. A körformát, mint a női mell, az o-ra nyitott száj, a köldök, bele lehet dugni a nyelvet, az ujjat, ott lehet tartani, forgatni...

„Jaj, elszédülök, na!” „Hagyja abba!”, kiáltott fel Gyöngyi nagybátyja karjai között, aki a lány hónalját megmarkolva önmaga körül forgatta. Gyöngyi azt érezte, hogy a homloka körbevérző koronapánt, villog, és kihal a látóközpontja.

Nem emlékszik, szeme befordult rés, keze apró, kisdarab. Ujjai végén éles fényűek a körmök, kézfejét négy csont emeli, kígyózó karperece zárja. Mindennek van eleje és vége.

Gyöngyi középkorú, harminc három éves. Nem fiatal, de nem akar fiatal lenni és idős sem. Öregednek mellette, de nem azonnal, emiatt észre sem veszi. Felgyorsul benne az idő, ezzel sokkolja a szomszédját, aki motyog valamit a háta

mögött. Megfiatalodik, felvidul. „Új szerelem?“, kérdezi. Gyöngyi sejtelmesen mosolyog, összehúzódik a szeme alatt a bőr, ami öregíti.

Húzódozik az időtől. Mit csináljon vele? Elhagyná, de ideje rátapadt. Vele néz egy kátyút. A keletkezésére gondol. Hogy nagy volt a hőmérsékletingadozás. A szélsőségek nyomot hagynak a domborzaton. Mert a forróságban fagyira vágyanak. A pólusváltás miatt ráncosodnak meg. A lány arcán alig van bemélyedés. Mégis, fogy az ideje. Alig negyvenhat kilogrammot nyom. Megemészti az éveit. Nem eszik sokat, inkább fecseg. Fél, remél. Új szavakat. Jön egy szó: „húha!”, remeg. Ideges, ideje kés, éles és szűk, kezdetben a nyelén áll.

Kezdetben tágas volt a napja, középtájtól fogyó Hold, vagy inkább gyűrött papír, ha hozzáér, felszakad.

Megtámadják a foszlányok. „Honnan jönnek?” Szél hozza messzi vizekről. A mélyben is van víz. A háza előtt a kútban, amelyhez bűvölet nem fűzi. Talán azért, mert kút, nem mélységes, benne néma, lápos víz.

Gyöngyi nagybátyja kétszobás, lakótelepi lakásában lakott, három napig. A lány este Nap alakú, sárga párnát kapott. Rá volt hímezve egy mosolygós, piros száj. Feje baloldalát a párnájára hajtotta. Kívül tekervényes fűrtjei takarták, belül csavarodó agya, mint a dió, de ehetetlen.

A tengert már első nap kereste a ház körül, de csak egy mesterséges tavat talált, ahová a nagybátyja másnap elvitte horgászni.

Gyöngyinek meg kellett alkudnia a poros vízzel, a csonka fákkal. Itt került sor a második napjára, mint valamilyen robotos ügyre. Aztán ez mégiscsak az élet, gondolta, de hát mitől volt akkor az a furcsa, kellemetlen érzése?

Gyöngyi nagybátyja feszülten és köhögve úszott. A parton levette a piros gatyáját, és kicsavarta. Gyöngyi éppen odanézett, majd elkapta a szemét a lecsüngő toldalékról. Szégyent érzett és zavart, mint egy kutya, akinek a farka vízbe ér.

Közben, nagybátyja utasításának megfelelően, horgászott, fenn is akadt egy fekete sürgő-forgó Gyöngyi botján. Megpróbálta kiszabadítani, de nem tudta a kis hal torkából kiakasztani a horgot. Visszaeresztette a botot az olajfoltos vízbe, hátha a hal valahogy lekászálódik róla.

Azt mondják, „pusztulnak, mint a halak”. A nagybátyja akváriumában nagy, fémszínű, alattomosan úszó lények voltak. Gyöngyi légies halait megették a csigák.

Nagybátyja fenyegetően közeledett a lány felé, útját fák, bokrok kísérték. Két lábon jött, egyenesen, gyomorszaggal. Megállt a lány mellett, utasítgatta, mit, hogyan tegyen. A kishal a horgon maradt, a nagybáty letépte a botról, és a koszos műanyagvödörbe dobta.

Aztán a hűvös ácsorgás, a halak tátogása, vergődése. A lány didergett, amikor taknyosan lágy húsuk fölpattanva megvillant. Nem szerette az ízüket. Szerette nézni vízhozos sürgésüket-forgásukat, a létezésüket.

A halat miért nevezték el a halálról?, kérdezte magától Gyöngyi. Nem akart Karácsonykor pontyot enni annak emlékezetére, aki télen született és tavasszal halt meg. Éppen fordítva, mint az évszakok.

Sokszor gondolt a szent családra. Az apára, aki már reggel ideges volt, érezte, hogy jön a Karácsony. Az asztal köré gyűltek: apa, anya, lány. Apa unottan nézélődött, bekapott egy combot, nem nyújtott szárnyat a lányának. Anya letakarította az asztalt, majd ült egy kicsit a félhomályban.

Gyöngyi szerint nincsen apja, se anyja, se ünnep, se más. Apa kiáltása van, mely előretört és szétszóródott a nyirkos résben. Lett egy lelkes alakzat, Gyöngyi a neve. Kilátás van, poros víz, csikkével teleszórt táj. Egy darab fekete van, rajta kivilágított mozdulatromok – az ünnepek előtti mosás, főzés, takarítás jelei. Leöntik a fejét büdös kölnivel, utána le kell szednie, meg kell terítenie az asztalt: sonka, franciasaláta, tojás, pászka. „Mit kér?” „Nem kérek, köszönöm”. Elvesz egy szelet süteményt, megkóstolja. Leülne, de szívesebben felülne az asztalra.

Gyöngyi húsvétkor egy zöld dombról nevetve leszaladt. De az csak egyszerű volt.

Rengeteg a víz a testünkben, magyarázta Gyöngyi a vödörben vergődő halaknak, és olyan anyagok, mint a csillagokban. A Hold emeli és leengedi a tengert. Gyöngyi a Halak, a nagybátyja a Vízöntő jegyében született.

Aztán a hűgárol mesélt, aki kedves volt és szép. 1986. április 26-án halt meg, agydaganatban. Gyöngyi, amikor meglátogatta a kórházban, páróka volt a fején, sírt, sajnálta a haját.

Gyöngyi úgy magyarázta a halaknak, hogy Csernobil, mint egy gonosz csillag, felemelte a hűgában a vizet, és nem engedte el. Púp keletkezett a fején. A szomszéd lánynak, Bojtos Andreának is nőtt egy pukli a fején, de nem volt rosszindulatú, és magától lelohadt.

Hajnal Gyöngyi harmadik nap látta meg a végtelen és hideg vizet: púposodott-egyeneseedett, kizúgott a partra. Élt és zöld volt, nem feketére lakkozott, mint az űr.

Gyöngyi szemei sűrű vizek, tengerszemek, melyeket a nyálkás medúzák bűvöltek meg. A hideg, piszkos vízben fogdosta áttetsző, puha házukat. Éppen ellenkező felépítésűek, mint a csigák, a házuk lágy, nem kemény csavarodás.

A parton egy fodros bőrű nő megszólította, hogy hagyja abba a játszást az idegen lényekkel, mert mérgezőek. Gyöngyi mosolygott és tovább borzongott az engedelmesen a tenyerében elterülő nyálkás testtől.

Erről beszélt Spicel Dezső is, az osztálytársa, aki elárulta Gyöngyinek legkínosabb és legmegvilágítóbb érintkezését: Spicelnek öt éves korában volt egy kövér, fogyatékos barátja, akit egyszer a hasára fektetett, lehúzta róla az alsóneműjét, és izgatottan bámulta puha, fehér fenekét. Vonzotta az engedelmes anyag.

A nagybátyja elaludt a parton, fáradt volt már. Életfáradtsága volt. Rászállt a homok, hogy megszítálja kemény, fekete színét. Körülzúgta a tenger hangja, átszűrte a part illata, hogy szelíddé változtassa vad, torzó létezését. De a nagybátyja nem hagyta magát. Egyre makacsabban húzta össze a testét, piros körömszíne kirítt a tájból.

Gyöngyi nem akart a látványba belebonyolódni, elindult fagyizni. Elidőzött a parkban a bor automatánál, amely előtt zilált sorban dülöngéltek, vizeltek az emberek. Az egyik letolta a nadrágját és leguggolt.

Gyöngyi odébbállt egy betoncsíkra, és hagyta, hogy derekáig elborítsa a piszkos hullám. Amikor túl vadul és hatalmasan közeledett a víz, arrébb futott. Sokan nézték magányos játékát, mintha a fodros bőrű nő is odakerült volna. Muto-gattak a lánynak, intettek, hogy ne menjen olyan közel a tengerhez. Aztán egy jó szagú, magas férfi, megfogta a kezét, és elsétált vele. Kellemes hangja és egyforma mosolyuk volt. Puhán lépkedett, kedvenc macskájára emlékeztette, akit, miközben Gyöngyit várta, elütötte egy autó.

Gyöngyi otthonosan érezte magát az idegen férfival, aki a lánynak olyan távolinak tűnt. Az út mellett fehér bogyós bokrok voltak, amelynek nem ismerte sem a latin, sem a magyar és orosz nevét. Leszakított egyet és rálépett. Szerette a lágy érintkezést a talpa alatt. Erre az élvezetre Spicel tanította, aki Brezsnyev Szűz Földjének a szélét egyszer megperzselte, aztán a Gyöngyi húgának fején ütögette. Amikor megunt, nekilökte a lányt a polcnak. Kigombolta barna, szűrös ruháját, amelyből, mint egy medúza, előbukkant húga lágy, fehér melle.

A Szűz Földet nem olvasták, Gyöngyi gyakran mondta a húgának, hogy ami ki van téve a polcra, azzal nem kell foglalkozni, az élet kirakataiban a rossz férfiak ágnak. Ne sirassa meg Brezsnyevet, Andropovot, Csernyenkót, akik egymás után haltak.

A húga felsírt a mityingen, így hívták, hogy mitying. Talán Mozart Rekvieme miatt bőgött, de ezt sohasem vallotta be. Mozartot nem érti, mondta, Csernyenkóék viszont aranyos bácsik voltak, itt éltek, a fővárosunkban, Moszkvában, és most meghaltak. Brezsnyevet nyitott koporsóban temették, amikor vitték, alázatosan rázkódott a feje.

Gyöngyi is gyakran felsírt, ha nagy embert temettek, vagy ha valakit nagyon ünnepeltek.

Gyöngyi a macskás, nyugodt férfival akart maradni, de az visszavezette az agresszív nagybátyjához, és átadta neki. Soha többé nem látta.

A nagybátyja már felzavarta a partot a lány után, először a tengerben, majd a parton kereste. Mindenki őket figyelte, Gyöngyit, hogy most meg lett. A csavargó, a hálátlan, sugdosták. Elment a kis görcs fagyit venni, a nagybátyja fejében majdnem megpattant egy ér miatta, ő meg pofákat vág, úgy csinál, mintha elűzték volna.

Gyöngyi elfutott a zúrzavartól, és beugrott a magas beton oszlopról a vízbe, izgalmában bevizelt, a tenger magába fogadta úgy, hogy közben nem szennyeződött be. A nagybátyja utána ugrott, Gyöngyi látta az utána úszó piros foltot.

A kutyájának először csak annyit mondott az odesszai útjáról, hogy normál volt. Aztán mesélt hosszan a nagy, hideg vízről, a medúzákról, és a fekete halacszkáról, akit megölt. A szálkáról, amely a két lábujja között begyulladt. A seb és a kenőcs közös szagáról. Az operáról, amelyről csak annyit tud, hogy Lakmé nő. A kifutópályáról, ahol ereiben érezte a gép nehéz gyorsulását. A hűvös repülőgépről, amivel elérte a felhőket, de nem tudta azokat megérinteni. A tájat kockás asztalterítőnek látta, a felhőket tömegeknek, hányingere volt, és a zacskóra gondolt, de nem rakta tele, nem volt mivel. A nagybátyjánál már kihányta magát az utazás előtti utolsó vacsorán. Előtte az asztalterítőt nézte, rajta a fehér vonalak – elválasztanak, összekötnek –, Gyöngyi jobb mutatóujjával tapogatta a kockás mintázatot. Ettől elszédült, bezöldült, „hányingerem van!”, kiáltott fel. Mindenki sajnálta, aki jelen volt: Ljuba, a szomszéd kislány, Anna néni, a nagybátyja, aki halat tett a lány szájába, hátha az beindítja a feltörekedni kész anyagot. Sajnos a torkán akadt egy száalka, és irtózatossá kezdett. Anna néni orvosért sietett, de visszafordult, mert eszébe jutott, hogy nem dolgozik ilyen foglalkozású személy a lakótelepen.

Veregetni kezdték Gyöngyi hátát, borral itatták. Végül győzelem! Akár a gejzír, emelkedő sugár tört fel a lány szájából, majd lehervadt, mint a Z betű teteje, és szétterült a magas asztalon. Mindenki megnyugodott, örvendezett, ölelgették a lányt, majd távoztak, úgy, ahogyan érkeztek: egyszerre.

Gyöngyi megmutatta a kutyájának a fényképet, amelyen piros műanyagbálnával áll a hullámozó tenger előtt. Belekerült a képbe a fodros testű nő is, később megpróbálta kivágni, de akkor eltűnt volna tenger, ezért visszaragasztotta. Rosszul, mert a fényképen oldalra csúszott Gyöngyi feje, és kép is ragacsosan gyűrött lett. Végül összefirkálta és darabokra tépte.

Anna néni megkedvelte Gyöngyit, és lelkesen emlékezett az együtt töltött három napra. Vlagyivosztokban is jól érezte magát, ahol egy ideig a férje tengerészként szolgált. Anna néni jó és szomorú, magyarázta a kutyájának Gyöngyi, a nagybátyja beteg, reinkarnációs traumája van. Vannak olyanok, akik jók és boldogok. Gyöngyi velük szeretne időzni.

Miközben lemossa acetonnal a körméről a lakkot, a rádióból megtudja, hogy csigával lehet rántalanítani. Gyöngyi ki szeretné simítani tekervényes múltját, ezért mindent meg akar tudni az amnéziáról. Egy folyóiratban olvasta, hogy spontán jön-ér véget, stressz hatására. Bomlott, bolygó, nyúlós állapot.

Erről eszébe jut Spicl, aki a kagylókból szemléltetőeszközt készített, és fejze-tekben számolt be Gyöngyinek a halálos eljárásról:

1. A pállott vízből kifogta a kagylókat.
  2. Lesózta nedves nyílásukat.
  3. Az elpusztult csigákat késsel kaparta ki.
  4. A kiürített kagylókat fóliával letakart koporsó-csokidobozba ragasztotta.
  5. Erős dögszag csapta orron, mert a kagylókból nem vájta ki maradéktalanul a nedves húst.
  6. A hullaszagot gyöngyvirágdezodorral enyhítette.
  7. Most is érzi a gyöngyvirág és az oszló hús egyesült szagát.
- Spiecl hússzomjasan cselekedett.

A lányt nem érdeklik a történetek, a kagylós történet tekervényesen taszította. Míg Spicl az iskolaudvaron zümmögött, a rothadó alma mellett kialakult spirális csigaház fölé hajolt, és egy hajlékony fűszállal piszkálta a házából ki-be bújó, nyálkás, szédítő lassúsággal mozgó lényt. Csodás csiganyálka. Szétkente a kezén. Megfigyelte, hogy a pucér csigák Keletre, a házaskigák Nyugat felé siklanak. „A határon a cigaretta csempész férfiak talpa alatt hangosan recsegték”, mondta Spicl, és Gyöngyi elszomorodott.

VÉGH ANDRÁS: SZÍN-FAL/RAGADOZÓ